

КОМАНДОТВОРЕННЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

УДК 378.147:37.011.3-051]:005.551
DOI: 10.12958/2227-2747-2026-1(191)-106-114

Хмелькова Ольга Миколаївна,
докторка філософії,
доцентка кафедри освітології та педагогічної інноватики
Університету Григорія Сковороди в Переяславі,
м. Переяслав, Україна.
o.m.kostukevich@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5583-2168>

Для цитування: Хмелькова О. М. Командотворення як результат професійної підготовки майбутніх педагогів. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 1(191). С. 106–114. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1\(191\)-106-114](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1(191)-106-114)

References (стандарт APA): Khmelkova, O. M. (2026). Komandotvorennia yak rezultat profesiinoi pidhotovky maibutnix pedahohiv [Team Building as a Result of Professional Training of Future Teachers]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 1(191), 106–114. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1\(191\)-106-114](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-1(191)-106-114) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Сучасна освітня система висуває підвищені вимоги до підготовки майбутніх педагогів, зокрема їхньої здатності ефективно працювати в команді та взаємодіяти з колегами, здобувачами та іншими учасниками навчального процесу. У рамках реформування освіти та впровадження компетентнісного підходу особливе значення набуває питання формування навичок командної роботи у майбутніх педагогів.

Попри зростаючий інтерес до теми командної взаємодії, у практиці професійної підготовки педагогів питання командотворення часто розглядається фрагментарно і не завжди сприймається як цілісний результат освітнього процесу. Це створює суперечність між потребами навчальних закладів у фахівцях, здатних до ефективної командної роботи, та недостатнім розвитком науково-методичних підходів для

формування навичок командотворення в процесі професійної підготовки.

Вирішення цієї проблеми має велике значення для педагогічної науки, оскільки сприятиме поглибленню теоретичних знань про командотворення як складову професійної компетентності педагога. Практична важливість дослідження полягає у можливості вдосконалити зміст, форми та методи професійної підготовки майбутніх педагогів з метою забезпечення їх готовності до командної діяльності в умовах сучасного закладу освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема розвитку командотворчих умінь у майбутніх педагогів викликає інтерес як вітчизняних, так і зарубіжних науковців у контексті підвищення професійної компетентності та педагогічної взаємодії. Сучасні дослідження акцентують увагу на командній діяльності як важливому чиннику для покращення ефективності

освітніх процесів, упровадження інноваційних форм навчання, а також адаптації педагогів до швидких соціальних змін.

Зарубіжна наукова література наголошує на значущості командотворення для професійної роботи в умовах колективного співробітництва, обміну досвідом і спільного вирішення складних навчально-виховних завдань. Дослідники виділяють моделі командної взаємодії, механізми розвитку комунікативних навичок і фактори, що сприяють успішному колективному функціонуванню. Значна увага приділяється компетентнісному підходу, всередині якого командотворення розглядається як важлива частина професійної компетенції педагога.

Серед українських науковців також спостерігається активне дослідження цієї теми. Вони аналізують педагогічні умови, методичне забезпечення та засоби формування командної взаємодії у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів. У цих працях акцентується важливість цілеспрямованої роботи зі студентами для розвитку їхньої здатності до співпраці, комунікації, лідерства та рефлексії в групових формах діяльності.

Наукова література демонструє певну фрагментарність у теоретичному осмисленні командотворення як результату професійної підготовки педагогів. Багато досліджень зосереджуються на окремих елементах командної взаємодії (комунікативні навички, міжособистісна взаємодія, групова динаміка), але недостатньо розкривають комплексну модель формування командотворчих умінь в рамках освітніх програм. Також існує брак емпіричних досліджень щодо систематичного оцінювання впливу специфічних педагогічних стратегій на розвиток командотворчих компетентностей майбутніх педагогів.

Отже, незважаючи на значний інтерес до теми, питання комплексного підходу

до командотворення у професійній підготовці педагогів потребує подальшого теоретичного розвитку й емпіричного підтвердження. Це створює можливості для поглиблених досліджень, які сприятимуть інтеграції сучасних педагогічних технологій у навчальний процес майбутніх спеціалістів.

На відміну від більшості досліджень, які або описують окремі психологічні чинники (довіра, мотивація), або пропонують набір тимбілдінгових вправ без чіткої прив'язки до структури компетентності, у цій роботі командотворення розглядається як цілісна компетентнісна характеристика педагога, що має чітку компонентну будову.

Мета цієї статті полягає в науковому обґрунтуванні та визначенні методів розвитку командотворчих навичок у майбутніх педагогів, які є результатом їх професійної підготовки.

Методологія та методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний, компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи, які забезпечують комплексне розуміння процесу формування командотворчих компетентностей у майбутніх педагогів. Системний підхід дає змогу розглядати командотворення як складне явище, що має мотиваційно-ціннісні, когнітивні, комунікативні, практично-діяльнісні та рефлексивно-оцінювальні елементи. Компетентнісний підхід спрямований на результати професійної підготовки майбутніх педагогів, виявляючи їх здатність ефективно працювати в команді в умовах освітнього середовища. Діяльнісний підхід сприяє аналізу формування командотворчих навичок у процесі активної навчальної та квазіпрофесійної діяльності, тоді як особистісно орієнтований підхід враховує індивідуальні характеристики здобувачів, їх потреби, мотивацію та цінності.

Виклад основного матеріалу. Командотворення в професійній діяльності педагогів розглядається сучасною наукою як складне явище, що має психологічні, соціальні, етичні та педагогічні аспекти. У рамках підготовки майбутніх педагогів розвиток навичок ефективної командної взаємодії є важливим показником їхньої готовності до роботи в сучасному освітньому середовищі.

Дефініцію «командна робота» варто трактувати як діяльність колективу осіб, що мають спільну мету, взаємопов'язані завдання та розподілену відповідальність. Команда відрізняється від простої групи наявністю:

- синергії – результат команди більший за суму індивідуальних зусиль;
- взаємної відповідальності;
- загального бачення цілей;
- доповнюваності ролей.

Залежно від функції, структури та характеру роботи, команди поділяють на кілька типів:

1. Функціональні (традиційні) команди

- Формуються в межах одного підрозділу (наприклад, відділ маркетингу).
- Стабільний склад, чітка ієрархія.

2. Крос-функціональні команди

- Учасники з різних відділів або спеціалізацій.
- Застосовуються для комплексних проєктів або вирішення проблем.

3. Самокеровані команди

- Без постійного лідера або менеджера.
- Члени самі розподіляють ролі, ухвалюють рішення.

4. Проєктні команди

- Створюються тимчасово для реалізації конкретного завдання або проєкту.
- Після завершення – розформовуються.

5. Віртуальні команди

- Працюють віддалено за допомогою цифрових технологій.
- Потребують особливої уваги до комунікації й довіри.

Психологічні чинники командотворення є основою для продуктивної взаємодії в колективі. Дослідження М. Заушнікової, Т. Ткачука та А. Ковалю свідчать про те, що успішне формування команди залежить від таких психологічних характеристик, як довіра членів команди, емоційна стабільність, мотивація до спільної роботи та розвинені навички комунікації. Автори підкреслюють, що недостатня психологічна готовність до співпраці може суттєво знизити ефективність командної роботи, навіть якщо учасники мають високий рівень професійних знань (Заушнікова, Ткачук, Коваль, 2025).

Аналізуючи проблему формування навичок командотворення у викладачів закладів вищої освіти, А. Золотарьов звертає увагу на важливість розвитку цих умінь ще на етапі навчання майбутніх педагогів. Він наголошує, що викладач має бути прикладом ефективної комунікації для студентів (Золотарьов, 2023). Науковці В. Білик, А. Цапко та В. Ялліна аналізують специфіку викладання педагогічних дисциплін через організацію команди, підкреслюючи ефект групових навчальних форм для розвитку професійних і соціальних компетентностей майбутніх педагогів (Білик, Цапко, Ялліна, 2024).

Під час вивчення курсу «Національне лідерство та командотворення» здобувачі освіти навчаються побудови ефективних згуртованих команд, здатних до гнучкої взаємодії, швидкого ухвалення рішень та досягнення амбітних цілей. Одним із найдієвіших інструментів у цьому процесі є тимбілдінг (англ. *team building*) – система методів, спрямованих на формування та розвиток згуртованих трудових колективів. Тимбілдінг – це процес формування ефективної команди шляхом розвитку міжособистісної довіри, взаєморозуміння, координації дій та спільного досвіду. Це набір заходів, які сприяють згуртованості,

мотивації, а також виявленню лідерських якостей і ролей у колективі.

Зокрема, на практичних заняттях важливою частиною є використання інтерактивних методів навчання для ефективного засобу формування командотворчих компетентностей майбутніх педагогів. Насамперед важливою є робота в малих групах, що забезпечує умови для активної взаємодії студентів, розподілу ролей, узгодження спільних дій та формування колективної відповідальності за досягнуті результати. Питання готовності майбутніх педагогів до спільної роботи детально висвітлено у праці О. Волошиної, яка визначає командотворення як інтегральний показник професійної готовності. Авторка зауважує, що сформованість навичок роботи в команді позитивно впливає на адаптацію молодих спеціалістів до їхньої професії та підвищує результативність їх діяльності в освітніх колективах (Волошина, 2025).

Значну роль відіграє проєктна діяльність, у рамках якої учасники навчання здобувають навички спільного планування, прийняття рішень, координації зусиль і презентації результатів роботи в команді. Серед ефективних методів можна виділити тренінгові заняття, що фокусуються на розвитку комунікативних навичок, довіри, лідерських якостей і згуртованості команди. Використання ділових і рольових ігор дає змогу моделювати реальні педагогічні ситуації і сприяє розвитку вмінь співпраці, взаємодопомоги та конструктивного вирішення конфліктів. Також важливим є проблемно-орієнтоване навчання, яке стимулює колективний пошук рішень, обмін думками та спільне осмислення професійних завдань.

Інтерактивні методи навчання як засіб формування навичок командотворення обговорюються О. Тарасенком та О. Башкір, які доводять, що використання

інтерактивних технологій, включно з тренінгами, проєктною роботою та рольовими іграми, допомагає студентам розвивати уміння співпрацювати, брати відповідальність і взаємодіяти в групах (Тарасенко, Башкір, 2023).

Сформованість командотворчих компетентностей у майбутніх педагогів проявляється в їхній готовності та здатності ефективно співпрацювати в педагогічному колективі, брати участь у спільному плануванні й реалізації освітнього процесу, а також нести відповідальність за досягнуті результати команди. Це стосується поєднання мотивації до співпраці, знань про командну взаємодію, розвинених комунікативних навичок, практичного досвіду командної роботи та здатності до саморефлексії. Розвинені командотворчі компетентності забезпечують професійну мобільність майбутніх педагогів та їх успішну інтеграцію в сучасне освітнє середовище. У науково-педагогічному середовищі розвиток командотворчих навичок у майбутніх педагогів доцільно аналізувати через комплекс основних компонентів (табл. 1.)

Важливість навичок командотворення у професійній діяльності педагогів підкреслюється в роботі В. Маренич і А. Боярської-Хоменко. Автори відзначають, що для успішної педагогічної діяльності в сучасних навчальних закладах потрібно мати сформовані навички співпраці, підтримки одне одного та колективного прийняття рішень. На їхню думку, командотворення сприяє покращенню якості освітнього процесу та професійного розвитку викладачів (Маренич, Боярська-Хоменко, 2023).

Варто зазначити, що й соціальний аспект формування команд має величезне значення, оскільки він забезпечує ефективну взаємодію між членами команди та сприяє створенню позитивного

**Ключові компоненти сформованості командотворчих компетентностей
майбутніх педагогів**

Компонент	Змістова характеристика
Мотиваційно-ціннісний	Відображає усвідомлення значущості командної роботи в професійній діяльності педагога, наявність внутрішньої мотивації до співпраці, орієнтацію на партнерські взаємини, відповідальність за спільний результат.
Когнітивний	Характеризує систему знань про сутність командотворення, принципи та механізми командної взаємодії, групову динаміку, ролі учасників команди, технології командної роботи в освітньому середовищі.
Комунікативний	Визначає здатність до ефективної міжособистісної взаємодії, уміння вести конструктивний діалог, слухати й аргументовано висловлювати власну позицію, толерантно сприймати різні точки зору.
Діяльнісно-практичний	Виявляється у здатності застосовувати знання та вміння командної роботи на практиці (участь у групових формах діяльності, виконання різних командних ролей, спільне планування та прийняття рішень).
Рефлексивно-оцінний	Передбачає здатність до аналізу власної діяльності в команді, оцінювання ефективності командної взаємодії, усвідомлення особистого внеску та готовність до самовдосконалення командотворчих умінь.

соціально-психологічного клімату в навчальному середовищі. Завдяки соціальній взаємодії встановлюються міжособистісні відносини, основані на довірі, взаємоповазі та підтримці, що підсилює згуртованість колективу. Для майбутніх педагогів цей аспект є особливо важливим, адже він полегшує їхню адаптацію до професійної діяльності, розвиває навички соціальної відповідальності, участі у спільному прийнятті рішень і вирішенні освітніх завдань. Крім того, він підтримує розвиток емпатії, толерантності та здатності враховувати соціальні ролі й індивідуальні особливості інших учасників команди. Отже, соціальний аспект формування команди є критично важливим для успішної командної роботи і професійного розвитку майбутнього педагога в сучасному освітньому контексті.

Соціальний аспект командотворення тісно пов'язаний із поняттям лідерства. У навчальному посібнику «Соціальне лідерство і командоутворення» командотворення аналізується через призму соціального лідерства, котре передбачає відповідальність, ініціативу та здатність

координувати спільну діяльність. Дослідники зазначають, що в освітньому контексті педагоги виконують роль не лише трансляторів знань, а й організаторів командної взаємодії, що особливо важливо в реалізації компетентнісного підходу (Сопівник, Сопівник, Супрун, Григоренко, 2023).

У світлі нинішніх соціальних викликів особливого значення набуває етичний аспект спільної роботи в командах. О. Дороніна та О. Бурлака наголошують на значенні етичного лідерства як критичного чинника для успішного командотворення. Автори стверджують, що дотримання етичних стандартів і взаємна повага створюють позитивний психологічний клімат у групі та забезпечують її стійкість у кризових ситуаціях (Дороніна, Бурлака, 2025).

Отже, командотворення є складним явищем, яке об'єднує психологічні, соціальні, етичні та педагогічні елементи та є важливим результатом підготовки майбутніх педагогів. Розвиток командотворчих компетентностей досягається цілеспрямованим застосуванням інтерактивних навчальних методів, тимбілдингу

та проєктної діяльності, які сприяють формуванню мотивації до співпраці, розвитку комунікативних навичок, лідерських якостей і рефлексії. Визначені компоненти командотворчих компетентностей підтверджують їх комплексний характер і значення для успішної професійної діяльності й соціальної адаптації майбутніх педагогів у сучасному освітньому середовищі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене теоретичне дослідження підтвердило, що формування командних навичок є ключовим елементом у професійній підготовці майбутніх педагогів, що має прямий вплив на їхню здатність до ефективної взаємодії та співпраці в освітньому середовищі. Уміння працювати в команді розвиває не лише здатність до спільної діяльності у педагогів, але й комунікативну компетентність, навички управління конфліктами й адаптацію в колективі. Структура професійної підготовки майбутніх педагогів повинна передбачати цілеспрямовані заходи та методики для розвитку командної взаємодії. Нехтування системністю та фрагментарний підхід до формування командотворчих навичок у навчальних програмах закладів вищої освіти створює недоліки у професійній готовності здобувачів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі зосереджені на:

– створенні комплексних моделей для розвитку командотворчих умінь у майбутніх педагогів із врахуванням сучасних освітніх технологій;

– удосконаленні критеріїв і методик оцінювання рівня командної компетентності студентів;

– упровадженні активних методів навчання (як-от проєктна діяльність, кейс-методи, симуляції командної взаємодії) у процес підготовки;

– вивченні впливу міжособистісних і психологічних факторів на ефективність роботи педагогічних команд.

Отже, продовження наукових пошуків у цій галузі не лише сприятиме глибшому теоретичному розумінню процесу формування команди, а й покращить якість професійної підготовки педагогів, забезпечуючи їх відповідність сучасним вимогам освітнього середовища.

Література

1. Білик В., Цапко А., Ялліна В. Викладання педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти: організація командної роботи. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2024. № 1 (25). С. 42–51. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(25\).2024.42-51](https://doi.org/10.35387/od.1(25).2024.42-51)

2. Волошина О. В. Готовність майбутніх педагогів до роботи в команді: теоретичні та практичні аспекти. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 15. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15033202>

3. Дороніна О. А., Бурлака О. С. Етичне лідерство в системі чинників ефективного командотворення в умовах нової реальності. *Зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. «Праця в ХХІ столітті: новітні тенденції, соціальний вимір, інноваційний розвиток»*. Київ, 2025. С. 127–130. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bb489753-3cc2-4bb6-830a-15967a3a0471/content>

4. Заушнікова М. Ю., Ткачук Т. А., Коваль А. А. Психологічні чинники ефективного командоутворення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2025. Т. 36 (75). № 1. С. 41–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2025.1/08>

5. Золотарьов А. Уміння командотворення в педагогічній діяльності викладача закладу вищої освіти. *Методологія сучасних наукових досліджень : зб. наук. пр. за результатами ХІХ Міжнар. наук.-практ. конф.*

(Харків, 23–24 лютого 2023 р.). Харків, 2023. С. 323–326. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11915>

6. Маренич В. В., Боярська-Хоменко А. В. Значення навичок командотворення в професійній діяльності педагогів. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.* (Харків, 16–18 березня 2023). Харків, 2023. С. 858–860. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11745>

7. Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Супрун Д. М., Григоренко Т. В. Соціальне лідерство і командотворення : навч. посібник. Київ : Компринт, 2023. 383 с. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8f47004d-06ea-40a2-9072-be4db08f1b88/content>

8. Тарасенко О. М., Башкір О. І. Інтерактивне навчання як метод формування навичок командотворення в здобувачів вищої педагогічної освіти. *Наука та освіта в дослідженнях молодих учених : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. для студ., аспірантів, докторантів, молод. учених.* Харків, 2023. С. 106–108. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11381>

References

1. Bilyk, V., Tsapko, A., & Yallina, V. (2024). Vykladannia pedahohichnykh dystsyplin u zakladi vyshchoi osvity: orhanizatsiia komandnoi roboty [Teaching pedagogical disciplines in higher education institutions: organization of teamwork]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy – Adult Education: Theory, Experience, Prospects, 1* (25), 42–51. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(25\).2024.42-51](https://doi.org/10.35387/od.1(25).2024.42-51) [in Ukrainian].

2. Droniina, O. A., & Burlaka, O. S. (2025). Etychnie liderstvo v systemi chynnykiv efektyvnoho komandotvorennia v umovakh novoi realnosti [Ethical leadership in the system of factors of effective team building in the conditions of new reality]. In: *Pratsia v XXI stolitti: novitni tendentsii, sotsialnyi vymir, innovatsiinyi rozvytok – Labor in*

the 21st century: latest trends, social dimension, innovative development: collection of abstracts of the International scientific and practical conference. (pp. 127–130). Kyiv. Retrieved from <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/bb489753-3cc2-4bb6-830a-15967a3a0471/content> [in Ukrainian].

3. Zolotarov, A. (2023). Uminnia komandotvorennia v pedahohichnii diialnosti vykladacha zakladu vyshchoi osvity [Team building skills in the pedagogical activity of a higher education teacher]. In: *Metodolohiia suchasnykh naukovykh doslidzhen – Methodology of modern scientific research: collection of scientific works based on the results of the XIX International scientific and practical conference.* (pp. 323–326). Kharkiv. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11915> [in Ukrainian].

4. Zaushnikova, M. Yu., Tkachuk, T. A., & Koval, A. A. (2025). Psykhologichni chynnyky efektyvnoho komando-utvorennia [Psychological factors of effective team building]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Psykhologhiia – Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Psychology, 36* (75), 1, 41–45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2025.1/08> [in Ukrainian].

5. Voloshyna, O. V. (2025). Hotovnist maibutnikh pedahohiv do roboty v komandi: teoretychni ta praktychni aspekty [Readiness of future teachers to work in a team: theoretical and practical aspects]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: Scientific Notes, 15*. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15033202> [in Ukrainian].

6. Marenych, V. V., & Boiarska-Khomenko, A. V. (2023). Znachennia navychok komandotvorennia v profesiinii diialnosti pedahohiv [The importance of team building skills in the professional activity of teachers]. In: *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka – Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the conditions of modern challenges: theory*

and practice: materials of the VII International scientific and practical conference. (pp. 858–860). Kharkiv. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11745> [in Ukrainian].

7. Sopivnyk, R. V., Sopivnyk, I. V., Suprun, D. M., & Hryhorenko, T. V. (2023). *Sotsialne liderstvo i komandoutvorennia* [Social leadership and team building]. Kyiv : Komprynt. Retrieved from <https://dglb.nubip.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8f47004d-06ea-40a2-9072-be4db08f1b88/content> [in Ukrainian].

8. Tarasenko, O. M., & Bashkir, O. I. (2023). *Interaktyvne navchannia yak metod formuvannia navychok komandotvorennia v zdobuvachiv vyshchoi pedahohichnoi osvity* [Interactive learning as a method of forming team building skills in higher pedagogical education students]. In: *Nauka ta osvita v doslidzhenniakh molodykh uchenykh – Science and education in the research of young scientists: materials of the IV International scientific and practical conference for students, graduate students, doctoral students, young scientists*. (pp. 106–108). Kharkiv. Retrieved from <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11381> [in Ukrainian].

***

Хмелькова О. М. Командотворення як результат професійної підготовки майбутніх педагогів

У статті розглядається формування команд як важливий результат підготовки майбутніх педагогів в умовах сучасних освітніх реформ і впровадження компетентнісного підходу. Наголошується на важливості розвитку командотворчих навичок, які є суттєвим елементом готовності педагогів до продуктивної співпраці з колегами, здобувачами та іншими учасниками освітнього процесу. Досліджуються сучасні наукові погляди щодо поняття «командна робота» та «командотворення», а також виділяються їх психологічні, соціальні, етичні й педагогічні аспекти. Також розглядається класифікація команд, яка охоплює функціональні, крос-функціональні, самокеровані, проєктні

та віртуальні команди. Підкреслюється значення психологічних факторів, як-от довіра, мотивація, емоційна стабільність, і комунікативних навичок у створенні ефективних колективів. Визначено основні компоненти сформованості командотворчих компетентностей майбутніх педагогів: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, комунікативний, діяльнісно-практичний і рефлексивно-оцінний. Особливу увагу приділено інтерактивним методам навчання тимбілдингу, проєктній діяльності, тренінгам і рольовим іграм, які сприяють розвитку здатності до спільної роботи, прийняття рішень, координації зусиль і конструктивного вирішення конфліктів у рамках команди. У висновку зазначається, що систематичне формування командотворчих умінь у процесі професійної підготовки підвищує професійну мобільність майбутніх педагогів та ефективність їхньої діяльності в сучасному освітньому середовищі. Обговорюються перспективи подальших досліджень у напрямі створення комплексних моделей розвитку командотворчих компетентностей і вдосконалення методик їх оцінювання в освітньому процесі.

Ключові слова: командотворення, командна робота, професійна підготовка, майбутні педагоги, командотворчі компетентності, інтерактивні методи навчання, тимбілдинг, проєктна діяльність.

Khmelkova O. M. Team Building as a Result of Professional Training of Future Teachers

The article discusses team building as an important outcome of training future teachers in the context of modern educational reforms and the introduction of a competency-based approach. It emphasises the importance of developing team-building skills, which are an essential element of teachers' readiness for productive cooperation with colleagues, students and other participants in the educational process. It explores contemporary scientific

views on the concepts of ‘teamwork’ and ‘team building’ and highlights their psychological, social, ethical and pedagogical aspects. The classification of teams, which includes functional, cross-functional, self-managed, project and virtual teams, is also considered. The importance of psychological factors such as trust, motivation, emotional stability and communication skills in creating effective teams is emphasised. The main components of the formation of team-building competencies of future teachers are identified: motivational-value, cognitive, communicative, activity-practical and reflective-evaluative. Special attention is paid to interactive methods of team building, project activities, training and role-playing games that contribute to the development of

the ability to work together, make decisions, coordinate efforts and constructively resolve conflicts within a team. The conclusion notes that the systematic formation of team-building skills in the process of professional training increases the professional mobility of future teachers and the effectiveness of their activities in the modern educational environment. The prospects for further research in the direction of creating comprehensive models for the development of team-building competencies and improving methods for their assessment in the educational process are discussed.

Keywords: team building, teamwork, professional training, future teachers, team-building competencies, interactive teaching methods, team building, project activities.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 06.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.04.2026